

INIMENE ÕPIB KOGU ELU...

1948. aasta 1. septembri «Edasist» on lugeda, et nõukogude pedagoogika on kõrgeima astme pedagoogika. See «kõrgeim aste» lubab 17. keskkooli lastel põõsaistikuid ette valmistamata maapinda torgata ja seda tegevust istutamiseks nimetada. See-sama «kõrgeim aste» lubab ka 14. keskkooli õpilastel aknaklaase katki peksta, nii et asfaltplats maja kõrval lausa säten-dab kildudest. Ja millest see tuleb, et 14. keskkool võttis tänavugi uut õppeaastat vastu ke-set jäätme-hunnikuid?

Sellest ja paljust muustki vestlesime enne teadmistepäeva lin-na hariduskoondise juhataja Jeleni OHAKAGA.

Eestis on hariduskoondistest saanud taas osakonnad. Keda koondab Kohtla-Järve linna hariduskoondis? Ilmneb, et kõiki neid asutusi, mis mujal osakonnade juhtida on. J. Ohaka arvates on koondis õigem, sest lahendada olevat palju küsimusi. Kaader olevat koondises olemas, mõelda tuleks nüüd koolivõrgu paigutuse ja struktuuri üle. Augustikuu plenaaristungitel kergitati ka küsimus, kas peaksid töötama ühiskondlikud nõukogud, kureerimaks eri lasteasutuste tööd. Praegu tegutseb ainult koolidirektorite nõukogu ja kas on mõtet hakata kokku kutsuma suurt nõukogu, kus üldhariduskooli esindaja ei tea näiteks lasteadeade muresid ega tahagi teada? Meil on kõiksugu nõukogusid (joomarluse vastu võitlejaid oli ühel hetkel kogunisti 11 instantsi!), kes pole kel-lelegi kasuks tulnud. Kui näiteks keeltekeskuse rahvas lahendab oma mured ise (mille eest nad ju ka palgal on), siis miks peaks nende esindaja jõudu killustama näiteks koolinoorte majale? J. Ohaka arvates on aga õige moodustada üldine nõukogu, kellel on ka oma pangaarve, kust n.-õ. üldsuse arvamuse põhjal raha jagama hakataks.

Mõtteainet pakub koondise juhtkonnale ka see, mis üldse on rahvaharidus. Praegu tegeleb hariduskoondis lastega alates väikelaste õpetamisest kuni kutsekoolideni välja ja vaid keeltekeskus õpetab täiskasvanuid. Kaadri välja- ja täiendusõppega tegelevad ettevõtted, üldpilti linnal sellest tegevusest ei ole.

Hariduskoondise juhataja arvates tuleks ka see tegevusala koordineerida, vahest isegi koondise hõlma alla võtta.

Kuidas talitada, kui linnal (ei Eestiski) ei ole hariduskontseptsiooni, kui seda asendavad normatiivdokumendid? Juba on vene õppekeelele õpetajatele antud vaba voli, missuguse programmi järgi algklassides õpetada. J. Ohaka sõnutsi on meie linna kooliõpetajad staatilised, nad ei suuda omaks võtta isemõtlemist ja -otsustamist. Uute mõtetega minnakse kaasa visalt, harjutud on ülalt-alla-käskudega. Plenaaristungil küsitudki otse: kuidas ma julgen oma äranägemise järgi otsustada? Usk ettekirjutustesse on tugev, kuid enam ei saa tundi ära anda teadmises, et kui midagi valesti läheb, saab pahandada õppeala-juhataja või direktor. Nüüd õpetaja, kuidas heaks arvad, ja vastuta, kui õpilastel teadmisi pole. Mingi tõuke andis kindlasti vabariiklik seminar «Pedagoogiliste kultuuride kaart», kus osalejaid oli ka Läti ja Leedu vene koolidest. Teadlased üle terve Liidu tutvustasid õpetamise eri suundi ja meetodeid, mida kokku oli viis.

Vestluses kaadri teemal ilmes, et ligi 45 tellitud õpetajast tuli linna vaid 20, suurem osa algklasside õpetajaks vene koolidesse. Elamispinna said vaid kaks (vastavalt suunamisele), kuid vajaduse korral lubati veel anda. Põhiliselt tulid tagasi oma õpilased, kellel elamisvõimalus vanemate või sugulaste juures. Karjув olevat vajadus õpetajate järele eesti koolides (1. keskkoolis algklassides, Jõhvis ja 17. keskkoolis vajatakse keemia-õpetajat). Eesti keele õpetajate kohad vene koolides täidetakse küll ära, kuid kahjuks pole valikuvõimalust. Kas tähendab see, et eesti keele õpetamine saab taas olema vähetähtis? Kahtlemata on igal rahvusel esmatähtis hästi omandada emakeel, kuid niisama tähtis on üksteise kõrval elades ka üksteisest aru saada. Koolid võiksid eesmärgiks seada olukorra, kus vesteldakse küll eri keeltes, kuid tõlki siiski ei vajata. Nii hoiaksime igaüks au sees oma emakeele ja ei suruks teisele peale võõrast keelt.

Tahtsin oma vestluskaaslaselt saada täit selgust ka keeltekes-

kuse asjus. Nimelt oli kuulda, et keskusel tuleb taas uut kohta otsima hakata. J. Ohakal on kavvas teha praegusest hariduskoondise majast üks esinduslik koht ja sinna ei sobivat kuidagi keeleõppijate vahelduv seltskond (nende seas olevat suitsetajaid ja põrandale sülitajaid). Aga keskus on oma kabineti sisustanud kõige vajalikuga ning ei saa hakata sisseseadet tassima asutustesse-ettevõtetesse, kus õppe-ruume tõepoolest ehk leitaks. J. Ohaka seisukoht oli: keeltekeskusel on raha küll, eks üürigu. Kompromisslahendus leiti siiski: hariduskoondise praeguses majas hakkavad õppima õpetajad ning lasteadeades eesti keele tund- de andvad koolilapsed. Siia jääb ka õnneks intensiivõpe, mille puhul on erisisseseade eriti oluline. (On kummuline küll, et keeleõpetus meie linnas täit toetust ja tähelepanu ei vääri.)

Kiviõli linn aga ei näi huvi tundvat haritud inimeste vastu: E. Vaasi allkirja kandev kiri tea-

tab sealsele õhtukoolile, et ruumid tuleb vabastada. J. Ohaka arvates on see kohalik küsimus, ei hakka ju keegi käima õhtukoolis Kohtla-Järvel. Kuid ühe lahendusvariandina pakkus ta välja, et Kiviõli 1. keskkool võiks vajalikud ruumid eraldada. Võib nõustuda, et küsimus on «kohalik», ometi tuldi toimetusesgi abi järele.

Hariduselu korraldamises umbsõlmni jätkub. Raskemaks sõlmeks on ehk juuretuse viljelemine koolides. Selle tõenduseks on tallatud ja rämpsus täis kooliümbrused, õppimises ja õpetamises kaelastärasaamise mentaliteet. Kui laps ei pea oma kodu- duks kohta, kus ta elab või õpib, vaid mingit umbmäärast üht kuuendikku planeedist, ei ole tõesti tulu ka eluaegsest õppimisest. Laulusalmgigi kinnitab, et suurem ikkagi rumalatena. Kuid olgu see nii ainult laulus, elu on väärt elada ainult teadmistega.

Salme ARR
Allan SOONE foto